

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/46/2002

PREFERENCJE PARTYJNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wśród wydarzeń ostatnich tygodni dotyczących polityki wewnętrznej należy odnotować parlamentarną dyskusję nad przedstawionym przez rząd projektem programu gospodarczego na najbliższe lata. Jednocześnie nadal napływają nie najlepsze informacje gospodarcze - GUS podał, że stopa bezrobocia sięgnęła już 18%. W mediach szeroko komentowana była debata parlamentarna dotycząca polityki prowadzonej przez RPP i NBP, a zwłaszcza wystąpienia niektórych posłów, którzy w sposób osobisty i personalny atakowali szefa NBP. Powód do dyskusji nad upadkiem obyczajów w Sejmie dała debata o IPN i zarzuty pod adresem jego szefa. Wśród wydarzeń dotyczących sceny politycznej warto odnotować formalne przekształcenie PO w partię polityczną. Nowy zarząd partii wybrała Rada Krajowa UW, nowego szefa ma także ZChN.

Przypomnijmy, że od lutego w tabeli z danymi nie umieszczamy odsetka potencjalnych wyborców, którzy nie wiedzą, na kogo oddaliby swój głos, czyli udzielających odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować. Innymi słowy - mówiąc „wyborcy” mamy na myśli osoby, które deklarują, że wezmą udział w wyborach, a także wiedzą, na kogo oddadzą swój głos.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w marcu¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 60% ankietowanych, czyli o 3 punkty więcej niż miesiąc wcześniej. Wśród osób deklarujących udział w głosowaniu na relatywnie wysokim poziomie utrzymuje się odsetek potencjalnych wyborców niemających jednoznacznych sympatii

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (142) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 marca 2002 roku na liczącej 1065 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

partyjnych. Obecnie 12% badanych deklarujących udział w wyborach (tyle samo co w styczniu, o 1 punkt mniej niż w lutym, ale aż o 6 punktów więcej niż w listopadzie) nie wie, której partii udzieliłoby poparcia.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*				
	XI 2001	XII 2001	I 2002	II 2002	III 2002
	w procentach				
Sojusz Lewicy Demokratycznej	48	40	40	47	35
Unia Pracy		3	3	1	2
Prawo i Sprawiedliwość	7	13	11	9	11
Samoobrona	10	9	8	10	11
Platforma Obywatelska	12	12	12	11	10
Liga Polskich Rodzin	6	7	6	7	10
Polskie Stronnictwo Ludowe	9	8	8	8	9
KPEiR	1	2	2	3	4
Unia Wolności	3	3	3	2	3
AWSP / RS AWS	2	2	4	2	2
UPR	1	1	1	1	1
Polska Partia Socjalistyczna	1	0	0	0	0
ZChN	-	-	-	0	0
SKL-RNP	-	-	-	0	0
Inne	1	1	1	0	1
	N=572	N=510	N=494	N=475	N=563

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Wśród osób deklarujących uczestnictwo w wyborach i mających sprecyzowane sympatie największe poparcie zyskało SLD, na które chciałoby głosować 35% potencjalnych wyborców. W porównaniu z wyjątkowo korzystnym dla tej partii pomiarem z lutego SLD stracił aż 12 punktów procentowych. Stratę odnotowujemy także biorąc za punkt odniesienia wynik ze stycznia br. (spadek o 5 punktów). Na pozostającą w sojuszu z partią Leszka Millera Unię Pracy w marcu chciałoby głosować 2% wyborców o sprecyzowanych sympatiach

partyjnych. Od kilku miesięcy niemal nie zmienia się poparcie dla PSL pozostającego w koalicji rządowej. W marcu na tę partię chciałoby oddać głos 9% wyborców, a 4% poparłoby KPEiR również pozostającą w koalicji rządowej.

Wśród partii opozycji parlamentarnej w tym miesiącu siły się wyrównały. Najwięcej zwolenników przyciągnęły do siebie Prawo i Sprawiedliwość (11%, wzrost o 2 punkty) oraz Samoobrona (także 11%, wzrost o 1 punkt). Jednak najwyraźniej wzrosło poparcie dla LPR, na którą chciałoby głosować co dziesiąty wyborca (10%, wzrost od lutego o 3 punkty). Zwykle najpopularniejsza z partii opozycyjnych PO również uzyskała przychylną 10% potencjalnych uczestników wyborów o sprecyzowanych preferencjach (o 1 punkt mniej niż miesiąc wcześniej).

Poparcie dla pozostałych partii zmieniło się tylko nieznacznie. UW uzyskała w tym miesiącu 3% zwolenników, na RS AWS tak samo jak w lutym chciałoby głosować 2% wyborców. Jednoprocentowe poparcie odnotowaliśmy w przypadku UPR.

W marcu obniżyły się notowania rządu, a także głównej partii koalicji rządowej - SLD. Zmniejszenie poparcia dla SLD odnotowujemy zarówno biorąc pod uwagę wyjątkowo korzystny dla tej partii pomiar z lutego, jak i wcześniejsze wyniki (z grudnia i stycznia). Poza jednym wyjątkiem zyskały natomiast partie opozycji parlamentarnej. Warto zauważyć, że wzrost notowań nastąpił także w przypadku ugrupowań, których poglądy w różnych kwestiach są uważane za skrajne, a styl uprawiania polityki wzbudza kontrowersje, czego przykładem była debata na temat polityki prowadzonej przez RPP i szefa NBP Leszka Balcerowicza.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?
 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	60	20	20	1065
Płeć				
Mężczyźni	66	16	18	508
Kobiety	55	24	21	557
Wiek				
18-24 lat	57	23	20	165
25-34	59	25	16	192
35-44	58	22	21	202
45-54	65	18	18	219
55-64	69	16	15	115
65 lat i więcej	56	15	28	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	20	17	394
Miasto do 20 tys.	55	28	17	147
20-100 tys.	59	15	26	211
101-500 tys.	58	19	22	184
501 tys. i więcej mieszk.	63	20	17	130
Wykształcenie				
Podstawowe	57	19	24	308
Zasadnicze zawodowe	55	21	24	305
Średnie	65	20	15	348
Wyższe	73	18	9	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	12	13	63
Prac. umysł. niż. szczebla	63	27	10	85
Pracownicy fiz.- umysł.	66	15	19	71
Robotnicy wykwalifikowani	56	28	16	81
Robotnicy niewykwalifik.	56	35	8	33
Rolnicy	75	8	17	54
Pracujący na własny rach.	59	30	11	37
Bierni zawodowo				
Renciści	51	17	32	122
Emeryci	66	14	20	197
Uczniowie i studenci	73	13	14	78
Bezrobotni	48	25	28	186
Gospodynie domowe i inni	53	32	15	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	65	23	12	156
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	64	19	16	71
sekt. pryw. poza rolnict.	66	23	11	156
prywatnym gosp. rolnym	71	11	18	59
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	48	28	24	181
300-399	60	18	22	92
400-599	62	20	18	212
600-800	59	21	20	162
Powyżej 800 zł	79	10	11	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	51	22	28	408
Średnie	64	20	16	468
Dobre	74	15	12	189
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	16	22	67
Raz w tygodniu	65	18	17	510
1-2 razy w miesiącu	54	25	21	167
Kilka razy w roku	59	24	18	199
W ogóle nie uczestniczy	51	19	30	121
Poglądy polityczne				
Lewica	69	18	12	287
Centrum	61	20	19	273
Prawica	69	16	15	247
Trudno powiedzieć	41	26	33	256

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PO	PPS	PSL	PiS	RS AWS	Samobrona
Ogółem	4	10	10	0	9	11	2	11
Płeć								
Mężczyźni	5	7	10	0	10	9	2	16
Kobiety	2	13	11	0	8	14	3	6
Wiek								
18-24 lat	0	6	9	0	6	23	0	16
25-34	0	6	17	1	12	7	0	12
35-44	5	11	14	0	8	9	2	12
45-54	5	7	8	0	12	9	1	10
55-64	6	12	4	0	9	17	7	9
65 lat i więcej	5	17	7	0	7	8	7	7
Miejsce zamieszkania								
Wieś	6	11	4	0	20	9	3	19
Miasto do 20 tys.	4	4	9	0	11	12	2	12
20-100 tys.	3	12	20	0	1	9	2	3
101-500 tys.	2	14	7	0	2	16	2	4
501 tys. i więcej mieszk.	0	4	18	1	2	16	3	8
Wykształcenie								
Podstawowe	7	12	5	0	9	9	6	15
Zasadnicze zawodowe	5	12	4	0	14	14	2	12
Średnie	1	9	15	0	7	11	0	11
Wyższe	0	3	21	1	3	12	2	0
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	4	18	0	3	13	1	0
Prac. umysł. niż. szczebla	0	2	25	0	2	18	1	3
Pracownicy fiz. - umysł.	3	8	22	0	3	12	0	6
Robotnicy wykwalifikowani	0	14	0	0	13	6	2	27
Robotnicy niewykwalifik.	0	18	0	0	4	24	0	36
Rolnicy	0	9	0	0	41	0	1	39
Pracujący na własny rach.	3	15	18	0	14	0	0	1
Bierni zawodowo								
Renciści	13	7	8	0	11	5	3	11
Emeryci	8	12	5	0	5	13	8	7
Uczniowie i studenci	0	0	13	0	2	23	0	16
Bezrobotni	3	11	8	0	16	14	1	10
Gospodynie domowe i inni	0	32	9	0	2	15	0	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	0	6	13	0	6	14	0	9
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	3	9	17	2	0	9	6	15
sekt. pryw. poza rolnict.	1	9	16	0	9	6	0	8
prywatnym gosp. rolnym	0	7	0	0	41	2	1	39
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	5	15	4	0	17	10	3	21
300-399	10	11	10	0	6	11	7	10
400-599	6	11	7	0	12	9	0	13
600-800	3	10	11	0	6	5	0	7
Powyżej 800 zł	1	4	14	1	7	9	3	6
Ocena własnych war. mater.								
Złe	5	12	8	0	13	8	2	16
Średnie	4	10	9	0	8	15	3	10
Dobre	2	5	17	1	7	8	2	5
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	0	37	8	0	6	13	7	4
Raz w tygodniu	5	10	13	0	10	14	2	11
1-2 razy w miesiącu	1	8	8	0	13	9	2	18
Kilka razy w roku	3	2	6	0	10	8	2	11
W ogóle nie uczestniczy	2	6	10	1	2	6	4	6
Poglądy polityczne								
Lewica	1	1	3	0	8	2	0	6
Centrum	3	10	11	0	13	12	0	17
Prawica	3	20	20	0	4	20	8	9
Trudno powiedzieć	14	8	7	0	17	16	1	16

(continued)

Tabela 2 (cd.). Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	SLD	SKL-RNP	UPR	UP	UW	ZChN	Inna	Liczba osób
Ogółem	35	0	1	2	3	0	1	563
Płeć								
Mężczyźni	35	0	1	2	3	0	0	302
Kobiety	35	0	1	1	4	0	1	261
Wiek								
18-24 lat	31	0	1	1	6	0	0	79
25-34	39	0	3	2	1	0	0	98
35-44	36	0	1	0	2	0	0	100
45-54	37	1	1	1	6	0	2	123
55-64	30	0	0	2	2	0	1	74
65 lat i więcej	33	1	0	3	3	1	0	88
Miejsce zamieszkania								
Wieś	25	0	0	2	2	0	0	206
Miasto do 20 tys.	42	0	0	1	2	0	1	68
20-100 tys.	45	0	2	0	3	0	0	113
101-500 tys.	42	0	1	2	7	0	2	96
501 tys.i więcej mieszk.	32	2	4	3	6	0	1	81
Wykształcenie								
Podstawowe	32	0	0	3	1	0	0	148
Zasadnicze zawodowe	33	0	0	1	1	0	1	145
Średnie	40	0	1	1	2	0	0	197
Wyższe	32	2	5	1	15	0	2	72
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	31	3	8	1	15	0	3	44
Prac.umysł.niż.szczebla	50	0	2	1	4	0	0	50
Pracownicy fiz.- umysł	44	0	0	0	1	0	0	40
Robotnicy wykwalifikowani	37	0	0	1	0	0	0	37
Robotnicy niewykwalifik.	17	0	0	0	0	0	0	15
Rolnicy	10	0	0	0	0	0	0	32
Pracujący na własny rach.	41	0	5	0	3	0	0	20
Bierni zawodowo								
Renciści	38	0	0	4	0	0	0	57
Emeryci	35	0	0	3	3	1	0	117
Uczniowie i studenci	35	0	2	1	8	0	0	47
Bezrobotni	35	0	0	2	1	0	0	80
Gospodynie domowe i inni	28	0	0	0	6	0	7	24
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	42	1	2	0	7	0	0	93
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	31	0	4	1	3	0	0	40
sekt. pryw. poza rolnict.	44	1	2	1	3	0	1	85
prywatnym gosp. rolnym	9	0	0	0	0	0	0	35
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	25	0	0	0	0	0	0	72
300-399	32	0	0	2	2	0	0	50
400-599	39	0	0	1	1	0	0	117
600-800	46	0	2	2	6	1	0	88
Powyżej 800 zł	40	1	3	2	7	0	0	108
Ocena własnych war. mater.								
Złe	31	0	1	2	1	0	0	182
Średnie	36	0	1	1	2	0	0	262
Dobre	38	1	2	1	9	0	2	119
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	15	0	0	1	2	2	2	37
Raz w tygodniu	29	1	1	1	3	0	1	286
1-2 razy w miesiącu	32	0	4	0	5	0	0	83
Kilka razy w roku	51	0	0	3	4	0	0	103
W ogóle nie uczestniczy	53	0	0	5	4	0	0	54
Poglądy polityczne								
Lewica	75	0	0	3	0	0	0	188
Centrum	26	0	1	1	6	1	0	147
Prawica	4	1	3	0	6	0	1	161
Trudno powiedzieć	17	0	0	3	0	0	2	66